

I.V.: Asta a fost. Mi-am spus așa: ai plecat, este rezultatul deciziei tale, nu este cazul să te plângi prea mult. Dar am vrut să-mi dau examenele de medicină, ca să am un statut clar, de independent, ca să pot face cu profesia mea ce vreau. Aveam 44 de ani, existau două posibilități. Una era să intru într-un serviciu de psihiatrie pe un post de adjunct, care s-ar fi transformat într-un post de șef, dar într-un loc mai modest, sau, atunci, să devin medic privat. Și eu, care am o natură pentru care libertatea este o pulsione – cred că în tabelul pulsioniilor ar trebui să existe și pulsionea de a fi liber –, am ales, desigur, practica privată, o carieră independentă din care am trăit 22 de ani, până am ieșit la pensie, 22 de ani de linia întâi.

I.S.: Adică?

I.V.: Adică practica privată este cu totul altceva decât practica spitalicească, ea nu-ți oferă nimic pe care să te poți sprijini în afara ta. Poți cere ajutor, ai dreptul și chiar datoria morală de a cere ajutor, dar practic nu ți se dă, toată lumea e foarte amabilă cu tine și îți spune că faci foarte bine ceea ce faci și că nu se poate face mai bine.

I.S.: De ce, de ce, de ce nu ți se acordă sprijinul, de ce breasla te lasă singur? Nu-și asumă?

I.V.: Nu, nu-și asumă pentru că, în general, ceri sprijinul pentru cazuri foarte grele. Ai întotdeauna posibilitatea să trimiți cazul la spital, dar de la spital bolnavul îți revine prin forța lucrurilor. Cu timpul

am ajuns să consider spitalizarea o formă de eșec, Respeși chiar este o formă de eșec.

I.S.: De ce nu o considerați mai degrabă o etapă de regresie, de decompensare necesară în drumul spre vindecare? De ce e neapărat un eșec? Știm bine că decompensarea, în cazurile psihotice, este inevitabilă. Echilibrul presupune un preț.

I.V.: Da, este o decompensare, filosofic văzut, există o dinamică de acest tip, dar din interiorul acțiunii mi se pare totuși un eșec.

I.S.: Vedeți, aici rezidă una din diferențele dintre psihanalist și psihiatru, psihanalistul neavând la dispoziție medicamentele, dar beneficiind de suportul psihiatric. Pentru psihanalist, decompensarea nu echivalează, obligatoriu, cu eșecul, pentru psihiatru, văd că da.

I.V.: Ei bine, am simțit nevoia, din ce în ce mai mare, ca de data asta să fac o psihanaliză. Se spune așa? Să *fac* o psihanaliză?

I.S.: Da, da, desigur, de ce nu?

I.V.: Sau să *sufăr* o psihanaliză.

I.S.: Da, și așa este corect. Mai simplu spus, să treceți printr-o psihanaliză.

I.V.: Corect, să trec printr-o psihanaliză. Și am trecut prin două, nu prin una.

I.S.: Una jungiană, una freudiană.

I.V.: De fapt, corect spus este că am făcut o psihanaliză, dar cu doi psihanalisti. Un jungian...

I.S.: Tatăl cel rău.

I.V.: ...și un freudian, dar cu o pauză de un an între cele două tranșe. Tatăl cel rău și tatăl cel bun, într-adevăr. Am mai povestit asta?

I.S.: În alte locuri, nu aici. Cât a durat fiecare tranșă?

I.V.: A durat doi ani fiecare, cu un an la mijloc, pe care-l număr pentru că procesul nu se încheie odată încheiată o tranșă.

I.S.: Cinci ani, prin urmare. Adică atât cât durează o formare clasică.

I.V.: O formare aproape clasică, deoarece făceam doar două ședințe pe săptămână.

I.S.: În ce *setting*?

I.V.: Cu jungianul pe fotoliu, față-n față, cu freudianul pe divan. Psihanalistul meu jungian era un teolog protestant, aparținând unei mari familii din Elveția germană, un om destul de închis și animat de profunde resentimente pentru casta medicală.

I.S.: Nu puteați nimeri mai rău.

I.V.: Nu și-a dat osteneala să-și ascundă resentimentele, așa încât la un moment dat am întrerupt. El a fost foarte frustrat și mi-a spus niște răutăți finale și așa ne-am despărțit în termenii cei mai proști. A urmat un an, un an în care am fost ca un pacient chirurgical căruia i s-a deschis burta...

I.S.: Și a fost lăsat așa.

I.V.: Și a fugit de pe masa de operație cu burta deschisă.

I.S.: Poate că l-ați supraînvestit dumneavoastră pe primul analist, domnule Vianu, pentru că numai ce pomenim de resentiment și ne gândim ce psihanalist e ăla care nu și-a eliminat resentimentul și „tratează“ pacientul cu propriul resentiment?

I.V.: În orice caz, în anul acela de pauză m-am simțit foarte rău și mi-am dat seama că e ceva neîncheiat în mine. Dacă există, pentru mine, o probă directă a virtuților psihanalizei, aceea este că am eșuat atât de tare în prima tranșă și că m-am restabilit în a doua. Nu se poate ca un lucru atât de patent să fie o iluzie. Și așa a urmat o a doua tranșă, care a fost foarte consolatoare, foarte pozitivă, din care am înțeles foarte multe lucruri și în care m-am schimbat. M-am schimbat profund, în așa fel încât mi-am schimbat semnătura. Ți-am povestit că am fost chemat la bancă.

I.S.: Da, superb, absolut superb.

I.V.: Aveam o semnătură mai rotundă și a devenit mai unghiulară, mai apăsată și mai vizibilă.

I.S.: O semnătură ca pentru Elveția, domnule Vianu.

I.V.: O semnătură de om care s-a limpezit. Schimbarea a fost atât de netă, încât, ducându-mă într-o zi la bancă, funcționara mi-a spus că trebuie să dau o semnătură oficială pe toate actele, pentru că mi-am

schimbat semnătura. Ceea ce am și făcut și de atunci am rămas cu aceeași semnătură. Această psihanaliză a fost pentru mine semnalul unei practici descătușate, cu mult mai liberă, cu mult mai eficace, în care am știut să renunț la o serie de cazuri în care aveam un sentiment de neputință.

I.S.: Deci omnipotența psihiatrului a fost ponderată de analiza freudiană.

I.V.: De exemplu, am renunțat să mă ocup de tulburările alimentare, de anorexie și de bulimie. Mi-am dat seama că instrumentele pe care le am sunt insuficiente.

I.S.: Fiecare terapeut are limitele sale.

I.V.: În schimb, am consimțit să abordez alcoolici. E ridicol să te lauzi că ai rezultate cu alcoolici, dar anumite rezultate tot am obținut. În fine, am abordat chiar și psihoza, nu pe o cale psihanalitică, dar am văzut-o altfel datorită psihanalizei; am reușit să mă confrunt cu acest monstru care este psihoza și care poate fi comparat cu un uragan. Ce poți face în fața unui uragan decât să te bagi în pivniță? Ei bine, eu am reușit să rămân la suprafață.

I.S.: Mie psihoticii, după ce am reușit să trec de momentul primei întâlniri cu ei, mi-au inspirat o foarte, foarte mare milă. Tocmai pentru faptul că ei sunt conștienți de ceea ce se întâmplă cu ei și se simt neputincioși în fața uraganului, cum îl numiți, din ei. Și așa am reușit să nu o mai privesc ca pe o

boală monstruoasă. Da, este monstruoasă, într-adevăr, dar ei sunt niște abieți neputincioși, fără sprijin și fără ajutor.

I.V.: Da, așa e, nu ei sunt monstruoși, dar boala este monstruoasă, ca și suferința lor.

I.S.: Domnule Vianu, să ne întoarcem puțin la cură, pentru că vreau să vă întreb cum arată o cură psihanalitică desfășurată în altă limbă, deci nu în limba maternă. Dețineți o franceză atât de bună încât puteați exprima tot ce doreați?

I.V.: Da, da, franceza mea nu a fost, în niciun moment, o problemă pentru mine. Știam foarte bine franțuzește când am venit, mi-am îmbogățit puțin vocabularul, nu mi-am ameliorat accentul, pentru că accentul este o semnătură, dar nu am avut niciodată o problemă de nuanțe, nu am avut probleme cu limba franceză nici ca doctor, nici ca pacient analitic.

I.S.: Dar ați simțit vreodată că nu sunteți suficient de bine înțeles pentru că veneați din alt spațiu cultural?

I.V.: Nu, nu am simțit din partea psihanalistului meu niciodată acest lucru. Trebuie să spun că Elveția este un loc foarte cosmopolit, unde toată lumea mai e de undeva. Un elvețian din patru are dublă naționalitate. Iar cei care nu au dublă naționalitate au un bunic spaniol sau o mamă-mare nemțoaică! Nu, aici e un spațiu total cosmopolit, dar faptul că eram străin a jucat un rol cu totul pozitiv în ceea ce privește clientela mea.